

M. BURAK DİKİLİTAŞ

HALEN “GERGEDANLAŞMAYA” DEVAM ETMİYOR MUYUZ?

Eugene Ionesco’un 1959 yılında kaleme aldığı **Gergedanlar** oyunu; Nazi dehşetine ses çıkarmayıp faşizme teslim olan insanların giderek “gergedanlaşmasını” anlatmaktadır. Yazar, insanın hangi konuda olursa olsun verdiği savaşta hayvani dürtülerine teslim olmasını gösterirken aynı zamanda Nazi yayılmacılığına ve insanların Nazizm’e teslim oluşunu kara mizah ile kaleme almıştır. Gergedanı bir metafor olarak kullanan yazar, bu iri cüsseli ve kalın derili hayvanı oyunda Nazilere, giderek gergedanlaşan insanları da Nazi faşistliğine sessiz kalıp, yayılmasına bir sebep olarak göstermektedir. Yani; gergedanlar bir düşünce kalıbını benimseyen, körü körüne bir akıma kapılan insanları simgeliyor. (İpşiroğlu, 1996:27)

Ionesco’un 1959 yılında kaleme aldığı oyundan günümüze baktığımızda acaba bir değişiklik mevcut mu diye düşünüyorum?

İster televizyonu açalım, ister gazetemizi, isterse internette gezinelim devamlı bir başkasının etiketinin altında kimliğimizi var etmeye çalışmıyor muyuz? Şöyle ki; varsayalım “bugün bir sosyal medyaya bakayım” diye giriş yaptığımızda, karşınıza herhangi bir durumla ilgili haber ya da paylaşım çıksın. İlk olarak bu paylaşım dikkatimizi çekmez. Gezinmeye devam ederken, tanıdığımız ya da tanımadığımız insanların paylaştığını görürüz ve en sonunda bir iki satırını okuyup biz de gerekli “#” işareti ile paylaşım yaparız.

“İşte bu kadar!”

Artık biz de gergedanlaşan bir insan değil miyiz?

Bizim özgür fikrimize, tavrımıza, merakımıza ne oldu?

Sessiz kalıp, öncesini sonrasını araştırmadan, kendi özgür ifade ve düşüncelerimize yer bile vermeden, bir başkasının etiketini paylaşarak gerçekten özgür birey duruşu mu sergilediğimizi düşünüyoruz?

Peki, oyunda anlatılan ile bu durumun farkı nedir?

Bu durum; sadece daha hızlı ve bence tehlikesi...

Bir diğer noktaysa, genel görüşe ters düştüğü için yapılan bu paylaşım, belki bize göre o kadar da ters değil. O halde neden karşıt fikri medenice sunmuyor ya da sunamıyoruz? Sanırım bu konuda da ‘‘azınlık’’ fikri ile korkuya kapılıyoruz. Tam da yazarın bu oyun ile ilgili dediği gibi...

‘‘...Birdenbire ortaya çıkan bir düşüncenin bulaşıcı bir hastalık gibi yayılması, yeni bir din, bir öğreti, bir fanatizm srkleyiveriyor insanları... Bilmem hiç dikkatinizi çekti mi, insanlar sizin düşüncelerinizi artık paylaşmıyorsa, sanki canavarlarla karşı karşıyaymışsınız duygusu uyanıyor insanda. Örneğin gergedanlarla. Gergedanların saflığı, aynı zamanda acımasızlığı var onlarda. Onlar gibi dşnmıyorsanız göz kırpmadan öldürebilirler sizleri...’’

Evet, tekrar soruyu kendimize soralım. Ne değişti?

Hiç bir şey.

Artık genel görüşe adapte olamaya o kadar alıştık ki, o görüşü kendi öz irademiz ile ortaya attığımıza inanıp, öylesine ateşli bir savunucusu oluyoruz ki, farkında bile değiliz. Karşıt her fikri öz benliğimize bir saldırı algılayıp, o karşılığı yok etmeye, herkesi kendimize ya da kendimizin benzediğine çevirmeye, dönüştürmeye vs. alışıyoruz.

Bu yalnızca bir haber karşında değil. Seyir zevkimizden, okuma alışkanlıklarınıza kadar genişleyerek yayılmış durumda. Bugün bir kaç kişinin izleyip beğendiği dizi, film, belgesel vs. izlemezsen ya da beğenmezsen sen nasıl bir insan oluyorsun hiç düşündün m? Ya da herkesin okuduğu bir kitabı okumadıysan?

Hemen o konuya, adeta yapımcısı, senaristi ya da yazarı kadar hakim bir kaç kişi toplanıp, izlediği ya da okuduğu şeyi en ateşli haliyle sana inatla aktarıp, ‘‘ama en kısa zaman da izle/oku’’ demesiyle karşılaşmıyor muyuz? İşte o an sen, genele ait bir hareket yapmadığından dolayı, ayırık ve farklı olarak algılanmıyor musun? Sırf ayırık, aykırı ya da farklı olmamak için önermeden öteye gitmiş bu baskı karşısında, tüm öz iradeni bırakarak izliyor ya da okuyorsun.

Kendin düşünerek değil aynı olmak adına yaptığın bu durum karşısında da yine gergedan olmuyor muyuz?

Kısaca, genele hakim bir tutum karşısında ki, bu tutum hangi konuda olursa olsun, öz benlik ve farkındalığımızı ortaya koymak konusunda, oyunun kaleme alındığı tarihten bu yana çok bir

Őey deęiŐmedięini dūŐünüyorum. Aksine teknolojinin ilerlemesiyle daha da hızlandı. Elbette burada suçlu teknoloji değil. O teknolojiyi kullanan bizler, yani insanlar. Őuan bir fikrin arkasına asla araŐtırmadan katılmamız ya da farklı bir görüŐe sahip birinin profiline girip, onu anında linç etmemiz sadece birkaç saniye. GergedanlaŐma aracı biraz Őekil deęiŐtirerek ama daha Őiddetlenerek devam ediyor ve edecek gibi de görünüyor...

M. BURAK DİKİLİTAŞ

mustafaburakdikilitas@gmail.com